

## MARDI SÕNAVÕTT JAAN TÕNISSONI MÄLESTUS-KOGUNEMISEL

tere head sõbrad ja kaaskodanikud, tere head julged, iseteadlikud, ettevõtlikud, edasiliikuvad, eluga aktiivselt suhestuvad inimesed, aga ka kõik teised, kelle häid omadusi ma praegu võib-olla üles ei loetlenud. igal juhul, tere Teile!

etteruttavalt mainin, et minu sõnavõtt koosneb kahest osast. millest, ma pole kindel, et nad teineteisega lahutamatus seoses on. aga ühe sõnavõtu kaks osa on nad sellegipoolest.

...mina olen Mart. ja hoolimata sellest, et täna siin, Teie ees seistes, seostatakse mind eelkõige erinevate tegevustega, mis on edendanud, elavdanud, **ellu kutsunud koostööd**, ühe küla ja kogukonna heaks. siis hoolimata sellest kõigest seonduvast, esindan ma oma tänases sõnavõtus lihtsalt ühte Marti. Marti, kes juhuslikult olengi mina ise, siin Teie ees, aga kes ise ei ole oma tehtud tegevused, ega samuti ei ole see Mart ka need aktiivsed mõtted, mis neid tegevusi ellu on kutsunud. ja ehk polegi see niivõrd oluline, kes see Mart siis on.

mis on oluline, on aga see suhtumine, millest see Mart, kes endale hommikul kohvi keedab ja kes endal õhtul hambaid peseb, lõunal suppi sööb ning öösel magusama une nimel teist külge keerab, et millest see konkreetne Mart koosneb, või täpsemalt öeldes, millistest iseloomu omadustest ja kvaliteetidest ta üles ehitub.

sest mulle tundub, et olgu meie teod ja tegemised millised tahes. olgu need näiteks, inspireerivad ja edasiviivad, arendavad, kogukonnast hoolivad või ühiskonnale kasulikud. siis seda on need tänases päevas. jah, suure tõenäosusega on nad seda ka homses. aga oluline aspekt, mida tuleks meeles pidada on see, et homses (ehk tulevikus) lisandub neile konkreetsetele tegevustele, mida tänases esile toome, veel ka palju selliseid tegevusi, mida me täna nimetadagi veel ei oska, sest meie areng ja aeg ei ole veel seal.

just seetõttu tahan ma mitte kinni jääda saavutustesse, vaid soovin alati tähele panna just sisu ühes tavalises inimeses, olgu see mina või keegi teine kes sääraseid tegusid teeb. sest millegi valmis tegemine on ju üksnes tulemus. pidades aga oluliseks järjepidevust, on oluline üles leida just see usk, siirus, armastus ja iva, mis millegi istutamise ja edasise võrsumise võimalikuks teeb. ja kui see kõik suudab tänases päevas asutada näiteks (nagu meie puhul) ühe seltsimaja, siis homsesse vaatavalt, polegi oluline, et loodaks just uusi ja uusi analooge, vaid oluliseks saab see, et **sed**a meil kõigil jätkuks, mis ka tulevikus sarnast väärtust võiks, oskaks ja suudaks luua. täna on (või õigemini meie puhul oli) selle väärtuse kandja kogukonna ja külaelu käivitamine, aga homme võib-olla hoopis üht väikeriiki (nt Eestit) läbiv perekondade kett või lihtsalt üks siiras naeratus.

ja noo.. ma olen rõõmsameelne, uudishimulik, julge, iseseisvalt mõtlej ja fantaseeriv, hea kujutlusvõimega, olen kohalolev ja kohanev, pühendunud, ma hoolin suurest ja väiksest, olen elu usaldav, ettevõtlik, teadlikult vastutusvõimeline, koostööd ja koostegutsemist väärtustav, avatud, teotaheline, loov ja vaba, mitte lammutav ja vastanduv, vaid ühiselt ehitav ja sildu loov.

tuleb tunnistada, et ega see polnudki nii lihtne siin Teie ees enda kohta häid omadusi loetleda. aga oluline polegi selle juures ju see "mina", kelle kohta need omadused käivad, vaid oluline on see, et näiteks hetkel, läbi minu näite, võime saada kätte neid kvaliteete, mida tulevikku vaatavalt väärtustada ka noortes, pealekasvavates põlvkondades. ja tegelikult, mitte neid kvaliteete üksnes väärtustada, vaid noori just nendes suundades ka toetada, julgustada, jaatada. aidata neil neid omadusi tugevdada ja seda nii meie haridussüsteemi toel kui ka perekondade (kogukondade) siseselt.

aga mina minaks, tänane kogunemise põhjus pole ju mina, vaid suuresti austatud ja oma tegusid teinud Jaan Tõnisson. aga enda sõnavõtu valguses, kutsun ma meid üles, mõtlema selle peale, et mis olid päriselt need iseloomu omadused ja kvaliteedid, milledest üks Jaan **inimesena**, isiksusena üles ehitus.

ja nagu ma alguses mainisin, et mu sõnavõtul on kaks osa, siis nüüd hüppangi ma sellele teisele kivile ja jutustan siia otsa veel ühe väikese loo.

elas kord Albert Einstein. muuseas kui Jaan Tõnisson elas aastatel 1868 - 1941, siis Albert Einstein elas 1879 - 1955, mis tähendab, et suurema osa oma eludest, tegutsesid nad meie maailmas sama-aegselt. huvitav on ka see, et nende eludki olid üsna ühe pikkused, Jaanil 73 ja Albertil 76 aastat. see selleks, need on lihtsalt huvitavad kokkulangevused. aga tagasi loo juurde.

elas kord Albert Einstein. oma tegemiste tõttu oli ta nõutud mees, ajakirjanikud küsimustega iga nurga peal. aga kuna Albert teadis nii enda kui ka aja väärtust, siis ei pidanud ta üks hetk enam vajalikuks kõiki ajakirjanikke vastu võtta, veel vähem siis kõikidele küsimustele vastata.

aga ühel päeval pöördus tema poole üks ajakirjandus-tudeng, sooviga Temaga järjekordselt üht intervjuud teha. ja Albert tundis taas, et väga nagu ei taha kõikidele neile üsna korduvatele küsimustele vastata ja selleks oma aega kulutada. aga noort inimesest lihtsalt minema nagu ka ei tahtnud saata. seega tuli tal mõtle! ta ütles tudengile, et tead, võta selleks aega täpselt nii kaua nagu Sa soovid ning mõtle nii, et kui Sa saaksid minult küsida ainult ühe küsimuse, siis mis see oleks? ja kui see üks küsimus on mulle huvitav, siis ma annan Sulle intervjuu ja kui mitte, siis ei anna.

tudeng võttis väljakutse vastu. umbes nädala pärast oli tudeng tagasi ja valmis küsimust küsima. ja tudeng küsis: **härri Einstein, kui Te saaksite endalt küsida ühe küsimuse, siis mis see oleks?**

sellepeale Einstein vastas, et vat see on väga huvitav küsimus! hea küll, ma annan Sulle intervjuu, aga enne pean ma võtma endale aja, et välja mõelda, et mis see küsimus siis oleks.

mööduski siis umbes nädal või paar ja Albert sai tudengiga taas kokku, öeldes, et nii, nüüd ma tean, mis see küsimus oleks.

ma küsiksin, jätkas Albert: **kas Universum on meie suhtes** häälestatud positiivselt või negatiivselt?

ja tudeng selle peale: aga hr. Einstein, kui Te seda teaksite, mida Te selle vastusega peale hakkaksite?

ja Albert vastas: siis ma teaksin, **kas ehitada sildu või vastupidi, hoopis müüre.**

ja siis mõtlesin mina, et Jaan Tõnisson oleks küll nagu teadnud, et Universum on meie suhtes kindlasti positiivselt häälestatud, sest teist temasugust, kes oma elu ajal (aga läbi meie ka pärast oma eluaega) nii palju sildasid ehitas, on ikka väga raske leida.

olgu Jaan Tõnissoni mälestus ja teod nii meiega kui ka järeltulevate põlvvedega veel pikalt-pikalt ning inspireerigu ta meid jätkuvalt, ikka ja jälle (oma iseloomu omaduste ja teda üles ehitanud kvaliteetidega) ehitama nii kogukondade kui ühiskondade, aga ka tervete maailmade vahelisi sildu.

aitäh Teile !